

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Miałeś, chamie, złoty róg

Author: Wioletta Hajduk-Gawron

Citation style: Hajduk-Gawron Wioletta. (2018). Miałeś, chamie, złoty róg. W: R. Cudak, W. Hajduk-Gawron, A. Madeja (red.), "Na wrywki : 100 cytatów z polskiej poezji i dramatu, które powinien znać także cudzoziemiec" (S. 181-182). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Miałeś, chamie, złoty róg

O cytacie

Cytat pochodzi z dramatu Stanisława Wyspiańskiego *Wesele*. Słowa te wypowiada w ostatniej scenie CHOCHOŁ do Jaśka – kończą one sztukę (akt III, scena 37):

JASIEK

Kajsi mi sie zbyła copka —
przeciem druzba, przeciem druzba,
a druzbie to w copce służba.

CHOCHOŁ

Miałeś, chamie, złoty róg,
miałeś, chamie, czapkę z piór:
czapkę wicher niesie,
róg huką po lesie,
ostał ci sie ino sznur,
ostał ci sie ino sznur.

Jaśiek otrzymał od Gospodarza przyniesiony na wesele przez WERNYHORĘ złoty róg. Miał na nim zagrać na dany mu znak. Jednak schylając się po CZAPKĘ Z PAWIMI PIÓRAMI, zgubił instrument. W *Weselu* ta czapka symbolizuje próżność chłopów, ich przywiązanie do dóbr materialnych, przykładanie zbyt dużej wagi do ubioru oraz egoizm. Złoty róg z kolei jest symbolem szansy na odzyskanie przez Polskę niepodległości.

Kiedy Jaśiek orientuje się, że nie ma ani czapki, ani rogu, Chochoł zaczyna tańczyć CHOCHOLI TANIEC i śpiewać pieśń *Miałeś, chamie...* W rytm tej melodii wszyscy goście weselni tańczą w kręgu, poruszając się powoli, w marazmie i otumanieniu.

Cytat wszedł do polszczyzny na określenie sytuacji, kiedy nie wykorzystano sprzyjających warunków, aby podjąć pewne działania, nie wykorzystano okazji. Złoty róg jako symbol pobudzenia do walki miał moc obudzenia śpiących weselników, jednak ta szansa została utracona przez nieroztropnego Jaśka. Słowa „cham” używano w dawnej Polsce jako pogardliwego określenia chłopą (człowieka prostego, rolnika). Współcześnie to inwektywa.

O autorze i jego twórczości

Zob. *A to Polska właśnie

Warto wiedzieć

- BITWA POD GRUNWALDEM – zob. *Bogurodzica, dziewica
- CHOCHOLI TANIEC – zob. *Kto mnie wołał, / czego chciał
- CHOCHOŁ – zob. *Kto mnie wołał, / czego chciał
- CZAPKA Z PAWIMI PIÓRAMI – zob. *Jak się żenić, to się żenić!
- MATEJKO JAN – polski malarz (1838–1893) słynący z obrazów historycznych i batalistycznych. Jednym z jego wspaniałych dzieł jest BITWA POD GRUNWALDEM (obecnie znajduje się w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie), która przedstawia słynne starcie wojsk polsko-litewskich z wojskami krzyżackimi. Pośród walczących można wyróżnić wiele postaci historycznych. Uczniem Matejki był m.in. Stanisław Wyspiański – autor *Wesela*.
- WERNYHORA – legendarny wieszcz ukraiński, który na wesele „przyszędł” z obrazu autorstwa JANA MATEJKI o tytule *Wernyhora*. Jest symbolem patriotyzmu i niepodległości. Prawdopodobnie przepowiedział, że Polska straci niepodległość, że będzie pod zaborami, ale wieszczyl też jej odrodzenie, odzyskanie wolności. Wernyhora w *Weselu* daje Gospodarzowi złoty róg. Gospodarz wywodzi się z inteligencji, ale od lat mieszka na wsi i zna obie klasy społeczne – mieszczańską i chłopską. Wernyhora uświadamia inteligencji jej przywódczą rolę w powstaniu przeciwko zaborcom – dźwięk rogu ma obudzić naród z letargu i zachęcić go do walki.

Bibliografia

- Hutnikiewicz A., 2002: *Młoda Polska*. Warszawa.
Ziejka F., 1997: *Wesele. W kręgu mitów polskich*. Kraków.

Wioletta Hajduk-Gawron